

Seat No. : _____

NH-142

November-2018

M.A., Sem.-III

**505 EA : Psychology
(Clinical Psychology)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) ચિકિત્સા મનોવિજ્ઞાનની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવી, ચિકિત્સા મનોવિજ્ઞાન અન્ય સંબંધિત વ્યવસાયોથી કઈ રીતે જુદું પડે છે. – સમજાવો. 14

અથવા

- (1) ચિકિત્સા મનોવિજ્ઞાનના આંતરવૈજ્ઞિક મોડેલ (પ્રતિમાન)ની સમજૂતી આપો. 7
(2) ચિકિત્સા મનોવિજ્ઞાનના બોધાત્મક મોડેલ (પ્રતિમાન)ની ચર્ચા કરો. 7

- (B) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કોઈપણ ચાર) 4

- (1) ચિકિત્સા મનોવિજ્ઞાનની વ્યાખ્યા જણાવો.
(2) ચિકિત્સા મનોવૈજ્ઞાનિક એ સંશોધન ક્ષેત્ર કાર્ય કરી શકે. (ખરું/ખોટું)
(3) ફ્રોઈડના મતે મનોજાતીય વિકાસના કેટલા તબક્કા છે ? કયા-કયા ?
(4) અસીલ-કેન્ડ્રિટ ઊપચારની સાથે અબ્રાહમ મેસ્લો નામના મનોપચારકનું નામ સંકળાયેલું છે. (ખરું/ખોટું)
(5) વિટમર એ પ્રથમ અમેરિકન ચિકિત્સા મનોવૈજ્ઞાનિક હતા કે જેમણે પ્રથમ મનોવૈજ્ઞાનિક ક્લીનિક સ્થાપ્યું. (ખરું/ખોટું)
(6) ડી.એસ.એમ. – IV (DSM-IV) એ 1994માં પ્રકાશિત થયું હતું. (ખરું/ખોટું)

2. (A) ચિકિત્સાત્મક મૂલ્યાંકનના ધ્યેયો વર્ણવી, મૂલ્યાંકન માહિતીનાં એકત્રીકરણના વિવિધ સ્ત્રોતો વિગતે ચર્ચો. 14

અથવા

- (1) ચિકિત્સા મુલાકાતમાં વિવિધ તબક્કા (અવસ્થા)ઓ સમજાવો. 7
(2) ચિકિત્સાત્મક નિરીક્ષણનાં કોઈપણ બે અભિગમોની વિગતે ચર્ચા કરો. 7

- (B) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કોઈપણ ચાર) 4
- (1) ચિકિત્સાત્મક મૂલ્યાંકન એટલે શું ?
 - (2) ચિકિત્સાત્મક મુલાકાતનો અર્થ જણાવો.
 - (3) ચિકિત્સાત્મક નિરીક્ષણ એટલે શું ?
 - (4) મુલાકાતમાં પ્રત્યાયન શાબ્દિક અને બિન-શાબ્દિક બંને રીતે હોઈ શકે છે. (ખરું/ખોટું)
 - (5) મેક રોનાલ્ડના મતે ચિકિત્સાત્મક મૂલ્યાંકન શરૂ કરતાં પહેલાં તેની સાથે સંબંધિત કયા બે પ્રશ્નોના ઉત્તર મેળવવા જરૂરી છે.
 - (6) દવાખાનામાં નિરીક્ષણ માટેના સ્કેલનું નામ IMPS (Inpatient Multidimensional Psychiatric Scale) છે. (ખરું/ખોટું)
3. (A) અભિયોજ્યતા કસોટીઓ અને શીખવાની અક્ષમતાની વિગતે ચર્ચા કરો. 14
- અથવા**
- (1) બુદ્ધિ અંગેનો સ્પીયરમેનનો દ્વિઘટક સિદ્ધાંત ચર્ચો. 7
 - (2) બુદ્ધિ માપન અંગેના બિનેનાં સ્કેલની ચર્ચા કરો. 7
- (B) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કોઈપણ ત્રણ) 3
- (1) સ્ક્રટિક (ઠોસ) બુદ્ધિએ એક જન્મજાત શક્તિ છે. (ખરું/ખોટું)
 - (2) સ્પીયરમેને પ્રાથમિક માનસિક શક્તિ કસોટી વિકસાવી. (ખરું/ખોટું)
 - (3) પ્રવાહી બુદ્ધિ જીવન પર્યંત સતત વિકસતી રહે છે. (ખરું/ખોટું)
 - (4) K-ABCનું પુરું નામ જણાવો.
 - (5) WISC અને WPPSI નું પુરું નામ જણાવો.
4. (A) પ્રક્ષેપણ પદ્ધતિના સામાન્ય લક્ષણો જણાવી, પ્રક્ષેપણ પ્રયુક્તિ તરીકે T.A.T. (Thematic Apperception Test)ની ચર્ચા કરો. 14
- અથવા**
- (1) કાર્યાત્મક વિશ્લેષણની વિગતે ચર્ચા કરો. 7
 - (2) વાર્તાનિક મૂલ્યાંકનની કોઈપણ બે પદ્ધતિની ચર્ચા કરો. 7
- (B) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કોઈપણ ત્રણ) 3
- (1) હરમન રોરશાક એ અમેરિકન મનોચિકિત્સક હતા. (ખરું/ખોટું)
 - (2) રોરશાક શાહીના ડાઘાની કસોટીના ગુણાંકન (Scoring a Rorschach Protocol) ની કક્ષાઓ જણાવો.
 - (3) M.M.P.I. નું પુરું નામ _____ છે અને તેને સૌપ્રથમ _____ એ વિકસાવી.
 - (4) માણસ-દોરો કસોટી સૌપ્રથમ _____ એ _____ સાલમાં વિકસાવી.
 - (5) રિવાઈઝ્ડ NEO વ્યક્તિત્વ સંશોધાનિકાના (NEO-PI-R) ઘટકો (Domains) જણાવો.

Seat No. : _____

NH-142

November-2018

M.A., Sem.-III

**505 EA : Psychology
(Clinical Psychology)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Describe the characteristics of Clinical Psychology and explain distinguish Clinical Psychology from related professions. **14**

OR

- (i) Explain the interpersonal model of Clinical Psychology. **7**
(ii) Discuss the Cognitive model of Clinical Psychology. **7**

- (B) Answer the following questions. (any **four**) **4**

- (1) State the definition of clinical psychology.
(2) Clinical psychologist can work in the field of research. (True / False)
(3) How many stages of psychosexual development according to Freud ? Which are they ?
(4) Along with client – centered therapy, the name of the psychotherapist Abraham Maslow is associated. (True / False)
(5) Witmer is first American clinical psychologist who founded first psychological clinic. (True / False)
(6) DSM – IV was published in 1994. (True / False)

2. (A) Describe the goals of clinical assessment and discuss in detail the various sources of collecting assessment data. **14**

OR

- (i) Explain the various stages in the clinical interview. **7**
(ii) Discuss in detail any two approaches of clinical observation. **7**

- (B) Answer the following questions. (any **four**) **4**
- (1) What is Clinical Assessment ?
 - (2) State the meaning of clinical interview.
 - (3) What is Clinical Observation ?
 - (4) Communication in interview can be both verbal and non-verbal. (True/False)
 - (5) According to Mac Reynolds which two related questions must be answered before clinical assessment can begin ?
 - (6) Hospital observations scale name is IMPS (Inpatient Multidimensional Psychiatric Scale). (True / False)
3. (A) Explain in detail the Tests of Aptitude and Learning disability. **14**
- OR**
- (i) Discuss the Spearman's two factor theory of intelligence. **7**
 - (ii) Discuss the Benet scales as a measurement of Intelligence. **7**
- (B) Answer the following questions. (any **three**) **3**
- (1) Crystallized intelligence is one's native ability. (True / False)
 - (2) Spearman's developed the primary mental ability test. (True / False)
 - (3) Fluid intelligence can develop throughout the life span. (True / False)
 - (4) State the full form of K-ABC.
 - (5) State the full form of WISC and WPPSI.
4. (A) State the common characteristics of projective methods and discuss the T.A.T. (Thematic Apperception Test) as a Projective technique. **14**
- OR**
- (i) Discuss the Functional Analysis in detail. **7**
 - (ii) Discuss any two Behavioural Assessment methods. **7**
- (B) Answer the following questions. (any **three**) **3**
- (1) Hermann Rorschach was a American Psychiatrist. (True / False)
 - (2) State the scoring categories (Scoring a Rorschach Protocol) of Rorschach Inkblots Test.
 - (3) Full form of M.M.P.I. is _____ and its first developed by _____.
 - (4) Draw-A-Man test was first developed by _____ in _____ year.
 - (5) State the Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) components (domains).

NH-142

November-2018

M.A., Sem.-III

**505 EB : Psychology
(Human Resource Development)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) વૈશ્વિકીકરણની વિભાવના સમજાવી, તેના વિવિધ પરિપ્રેક્ષ્યોની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

- (1) રાષ્ટ્રીય માનવ સંસાધન વિકાસ (NHRD) ની વિભાવના સમજાવી, તેના વિવિધ પ્રકારોની ચર્ચા કરો. 7
- (2) રાષ્ટ્રીય માનવ સંસાધન વિકાસની માનવ સંસાધન વિકાસના વ્યવસાયિક પર પડતી અસરોની ચર્ચા કરો. 7

- (B) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો : (ગમે તે ચાર) 4

- (1) HRD એટલે શું ?
- (2) NVET એટલે શું ?
- (3) વૈશ્વિક સમાજ એટલે શું ?
- (4) એવી પાંચ વિદેશી બ્રાન્ડના નામ આપો જે આજે વૈશ્વિક બ્રાન્ડ બની છે.
- (5) 'નવીનીકરણ' એટલે શું ?
- (6) માનવ સંસાધન વિકાસની દરમિયાનગીરીના પ્રકારો જણાવો.

2. (A) વ્યૂહાત્મક માનવ સંસાધન વિકાસ માટે ઔદ્યોગિક સંગઠનનું માળખું અને વ્યૂહરચના કઈ રીતે મહત્વપૂર્ણ છે તેની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

- (1) માનવ સંસાધન વિકાસની વ્યૂહરચનાની નીતિઓ, યોજનાઓ અને આચરણો થકી અમલીકરણ સમજાવો. 7
- (2) માનવ સંસાધન વિકાસના વ્યૂહાત્મક અભિગમના આચરણની અસરોની ચર્ચા કરો. 7

- (B) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં આપો : (ગમે તે ચાર) 4
- (1) અમૂર્ત અસ્કયામતો એટલે શું ?
 - (2) “વિઝન” નિવેદન એટલે શું ?
 - (3) “મિશન” નિવેદન એટલે શું ?
 - (4) RBV એટલે શું ?
 - (5) માનવ સંસાધન વિકાસની વ્યૂહરચના વિકસિત કરવામાં પ્રથમ પગથિયું શું છે ?
 - (6) માનવ સંસાધન વિકાસના વ્યવસાયિક માટે વ્યૂહાત્મક વિકલ્પો કયા છે.
3. (A) તાલીમ જરૂરિયાત વિશ્લેષણની વ્યાખ્યા આપી, તેના હેતુઓ સમજાવો. 14
- અથવા**
- (1) વ્યક્તિગત સ્તરે થતાં તાલીમ જરૂરિયાત વિશ્લેષણની સમજૂતી આપો. 7
 - (2) અસરકારક તાલીમ જરૂરિયાત વિશ્લેષણ માટેની જરૂરિયાતો શું છે તે સમજાવો. 7
- (B) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં આપો : (ગમે તે ત્રણ) 3
- (1) તાલીમ જરૂરિયાત વિશ્લેષણ માટેની માહિતી એકત્રિત કરવાના કાર્યમાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા કોની હોય છે ?
 - (2) કાર્ય વિશ્લેષણ એટલે શું ?
 - (3) કાર્યકૃતૃત્વનાં મૂલ્યાંકન માટેનાં ત્રણ અભિગમો કયા છે ?
 - (4) ફ્લો ચાર્ટ ટેકનિક એટલે શું ?
 - (5) ક્રાંતિક ઘટના પ્રયુક્તિ એટલે શું ?
4. (A) લઘુ અને મધ્યમ સાહસોની વ્યાખ્યા આપી, તેમાં ઉદ્યોગ સાહસિકની ભૂમિકાની ચર્ચા કરો. 14
- અથવા**
- (1) લઘુ અને મધ્યમ સાહસો તથા મોટા ઔદ્યોગિક સંગઠનોમાં તાલીમની જોગવાઈઓમાં શું તફાવતો હોય છે તેની ચર્ચા કરો. 7
 - (2) લઘુ અને મધ્યમ સાહસોમાં ઔપચારિક માનવ સંસાધન વિકાસ માટેની જોગવાઈઓના મુખ્ય પ્રકારોની ચર્ચા કરો. 7
- (B) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો : (ગમે તે ત્રણ) 3
- (1) ઉદ્યોગ સાહસિક કોણ છે ?
 - (2) “સામર્થ્ય” એટલે શું ?
 - (3) લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગમાં HRD ની જવાબદારી કોણ ઉપાડે છે ?
 - (4) લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગમાં HRD ના વ્યવસાયને અસર કરતાં પરિબળો કયા છે ?
 - (5) લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગમાં કયા પ્રકારની તાલીમ યોજ્ય હોય છે ?

Seat No. : _____

NH-142

November-2018

M.A., Sem.-III

**505 EB : Psychology
(Human Resource Development)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Explain the concept of Globalization and discuss the various perspectives of globalization. **14**

OR

- (i) Explain the concept of National HRD and discuss various types of NHRD. **7**
- (ii) Discuss the implications of National HRD for HRD practitioners. **7**

- (B) Answer the following questions in **one** line. (Attempt any **four**) **4**

- (1) What is HRD ?
- (2) What is NVET ?
- (3) What is Global Society ?
- (4) Name five leading foreign brands that have become global brands.
- (5) What is the meaning of Innovation ?
- (6) What are the various HRD interventions ?

2. (A) Discuss how an organisation structure and strategy are important for strategic HRD. **14**

OR

- (i) Explain implementation of HRD strategy through policies, plans and practices. **7**
- (ii) Discuss the implications for practices of a strategic approach to HRD. **7**

- (B) Answer the following questions in **one** line. (Attempt any **four**) **4**
- (1) What is intangible assets ?
 - (2) What is the meaning of “VISION” statement ?
 - (3) What is the meaning of “MISSION” statement ?
 - (4) What is RBV ?
 - (5) What is the first step in developing HRD strategy ?
 - (6) Name the strategic options for an HRD practitioner.
3. (A) Define Training Needs Analysis and explain its purpose. **14**
- OR**
- (i) Explain TNA at individual level. **7**
 - (ii) Explain the requirements for an effective training needs analysis. **7**
- (B) Answer the following questions in **one** line. (Attempt any **three**) **3**
- (1) Who plays an important role in collecting information for TNA ?
 - (2) What is Job Analysis ?
 - (3) Name the three approaches in Performance Appraisal ?
 - (4) What is a flow chart technique ?
 - (5) What is critical incident technique ?
4. (A) Define small and medium sized enterprises and discuss the role of an entrepreneur in SMEs. **14**
- OR**
- (i) Discuss the differences between SMEs and large firms in provision of training. **7**
 - (ii) Discuss the principal types of formal HRD provision in SMEs. **7**
- (B) Answer the following questions in **one** line. (Attempt any **three**) **3**
- (1) Who is an Entrepreneur ?
 - (2) What is the meaning of “Competence” ?
 - (3) Who takes responsibility for HRD in SMEs ?
 - (4) Name the factors influencing HRD practice in SMEs.
 - (5) What kind of training is suitable for SMEs ?